

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนคอมมิวนิสต์ - รัสเซีย (๑๙๔๔ - ๑๙๕๖)

ภายใต้ผลประโยชน์ร่วมกัน

การที่จีนคอมมิวนิสต์ได้ประสบความสำเร็จในการครอบครองแผ่นดินใหญ่ของจีนในปี ๑๙๔๙ นั้น ได้สร้างความหวาดหวั่นให้แก่ฝ่ายโลกเสรีเป็นอันมาก เพราะดินแดนที่มีประชากรกว่า ๖๐๐ ล้านคนได้ถูกเราไปไม่นานแต่ก็ในทำนองเดียวกัน ก็ได้สร้างความพอใจแก่สตาลินเป็นอย่างยิ่ง เพราะดินแดนอันกว้างใหญ่ไพศาลและประชาชนกว่า ๖๐๐ ล้านคนดังกล่าวได้ผนวกเข้าไปอยู่ในค่ายของคอมมิวนิสต์

ขณะที่จีนคอมมิวนิสต์ประกาศจัดตั้งรัฐบาลของตนในวันที่ ๑ ตุลาคม ๑๙๔๙ ณ กรุงปักกิ่งนั้น รัสเซียได้เป็นชาติแรกที่รับรองจีนคอมมิวนิสต์ กล่าวคือรัสเซียได้ประกาศรับรองในวันที่ ๒ พฤศจิกายนในปีนั้น และตามมาก็คือ เม้าเซกุงประมุขของจีนคอมมิวนิสต์ในขณะนั้นได้เดินทางไปมอสโคว์ครั้งแรก และได้เข้ามาซึ่งสนธิสัญญาและข้อตกลงต่างๆ ดังนี้.

๑. สนธิสัญญามิตรภาพ มีสาระสำคัญว่า ทั้งจีนคอมมิวนิสต์ - รัสเซียจะร่วมมือกันต่อต้านผู้บุกรุกหรือประเทศที่ร่วมมือกับผู้บุกรุกเพื่อทำการรุกราน ทั้งจีนคอมมิวนิสต์รัสเซียยังได้แสดงเจตน์จำนงที่จะส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในทางตะวันออกไกลตลอดจนทั่วโลก ความหลักการของสหประชาชาติ นอกจากนี้ จีนคอมมิวนิสต์ - รัสเซียได้เห็นว่า การเป็นเพื่อนบ้านที่ดีและการมีสัมพันธ์อันดีระหว่างจีนคอมมิวนิสต์ - รัสเซีย นั้น มาจากรากฐานของผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างประชาชนจีนคอมมิวนิสต์กับประชาชนรัสเซีย และจีนคอมมิวนิสต์ - รัสเซียจะปรึกษาหารือกันเมื่อเหตุการณ์ระหว่างประเทศที่สำคัญอันเป็นผลกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ร่วมกันของจีนคอมมิวนิสต์ - รัสเซีย สนธิสัญญานี้มีกำหนดเวลา ๓๐ ปี

๒. ข้อตกลงว่าด้วยในการควบคุมทางรถไฟสายจางชุน ข้อตกลงว่าด้วยการถอนฐานทัพออกจากพอร์ท อาร เชอ และทาเรือกาลัน ใต้มีสาระสำคัญดังนี้.

- ๑. ตุลาคม ๑
- ๒. ตุลาคม ๒

ก. ฝ่ายรัสเซียยินยอมให้เงินแถมมีค่าควบคุมทางรถไฟสายจากซุน โดย
รัสเซียไม่เรียกดอกเบี้ยใดๆทั้งสิ้น และรัสเซียก็ที่จะมอบทางรถไฟสายนี้ให้
แก่จีนคอมมิวนิสต์ ภายหลังจากที่ทำสนธิสัญญาสันติภาพกับญี่ปุ่นแล้ว แต่ก่อนไม่เกินปี ๑๙๕๒

ข. ฝ่ายรัสเซียยินยอมที่จะถอนทหารออกจาก พอร์ท อาร์ทูร์ ซึ่งเป็นฐาน
ทัพที่สำคัญของรัสเซีย ภายหลังจากที่ทำสนธิสัญญาสันติภาพกับญี่ปุ่นแล้ว เช่นกัน แต่ไม่เกิน
ปี ๑๙๕๓

ค. ปัญหาตาเรือคาลินิน จะมีการสำรวจตรวจสอบ ภายหลังจากที่ไต้หวัน
สัญญาสันติภาพกับญี่ปุ่นแล้ว และการปกครองท่าเรือนี้จะ เป็นกรรมสิทธิ์ของจีนโดยทรง
ซึ่งทั้งฝ่ายจีนคอมมิวนิสต์และ รัสเซียจะคงคณะกรรมการร่วมกันดำเนินงานโดยจะ เริ่มใน
ปี ๑๙๕๐

๓. การตกลงเกี่ยวกับเงินกู้ในระยะยาว มีสาระสำคัญดังนี้^๓

ก. รัสเซียจะให้จีนคอมมิวนิสต์กู้เงิน ๓๐๐ ล้านเหรียญอเมริกัน ในอัตรา
ดอกเบี้ยร้อยละหนึ่งต่อปี

ข. การกู้เงินจำนวนดังกล่าว จะกู้ภายใน ๕ ปี โดยเศษหนึ่งส่วนห้าของ
เงินกู้จะเป็นเครื่องมือและวัสดุดิบ

ค. การจ่ายเงินคืน จะกระทำด้วยการส่งวัตถุดิบ ขา ทองและเงินเหรียญ

๔. ข้อตกลงเกี่ยวกับการรวมหุ้นสต็อกในบริษัทนำมันปิโตร เลียมและนั้ นเฟอรัส^๔

(None Ferrous) กล่าวคือทั้งจีนคอมมิวนิสต์และ รัสเซียจะร่วมกันจัดตั้งบริษัท
Sino - Soviet Joint stock Singkiang Non - Ferrous and Rare
Metal Co., Sino - Soviet Joint Stock Singkiang Petroleum Co.

๕. ข้อตกลงเกี่ยวกับการบินพลเรือน มีสาระสำคัญว่าจีนคอมมิวนิสต์และ
รัสเซียจะร่วมกันจัดตั้งบริษัทการบิน

๖. ข้อตกลงเกี่ยวกับทางการค้า^๕ กล่าวคือทั้งจีนคอมมิวนิสต์และ รัสเซียจะร่วม
มือกันในการขายกันซื้อสินค้าซึ่งกันและกัน

ข้อตกลงและสนธิสัญญาดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นการแสดงถึงความ เป็นอันหนึ่ง

๓. Chin Szu-kai, Communist China's Relation with the Soviet Union 1949-1957, Union research institute, Hongkong, 1960, pp. 5-7 และภาคผนวก ๓

๔. ibid.
๕. ibid.
๖. ibid.

อันเกี่ยวข้องกับระหว่างจีนคอมมิวนิสต์และรัสเซีย เพราะสถานะการณ์และความจำเป็น
ในขณะนั้น ทำให้จีนคอมมิวนิสต์ของพรรคสังคมนิยมรัสเซียและรัสเซียก็ต้องยื่นมือ เข้ามาร่วมช่วยเหลือ
จีนคอมมิวนิสต์ เพราะเป็นประเทศสังคมนิยมด้วยกัน

จีนคอมมิวนิสต์กับรัสเซีย ได้มีแถลงการณ์ร่วมกันเป็นครั้งแรกหลังจากที่สตาลินตาย
กล่าวถึงในระหว่างวันที่ ๒๕ กันยายน - ๑๒ ตุลาคม ๑๙๕๔ ครุสชอฟ เลขาธิการ
พรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียในขณะนั้นกับคณะได้เดินทางไปประชุมฉลองปีที่ ๕ แห่งการสถาปนา
สาธารณรัฐประชาชนจีน

ในระหว่างที่ครุสชอฟอยู่ ณ กรุงปักกิ่งนั้น ได้มีแถลงการณ์ออกมาฉบับหนึ่ง
เกี่ยวกับการเจรจาระหว่างจีนคอมมิวนิสต์กับรัสเซีย แถลงการณ์มีสาระสำคัญว่า

๑. จะออกแถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐบาลรัสเซียกับรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์
เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างจีนคอมมิวนิสต์ - รัสเซีย และต่อสถานะการณ์ระหว่าง
ประเทศกับความสัมพันธ์ระหว่างจีน

๒. จะออกแถลงการณ์ร่วมเกี่ยวกับฐานทัพที่ พอร์ต อาร์เทอร์

๓. จะออกแถลงการณ์ร่วมเกี่ยวกับบริษัทร่วมกันระหว่างจีนคอมมิวนิสต์และรัสเซีย

๔. จะทำข้อตกลงเกี่ยวกับการร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๕. จะทำข้อตกลงเกี่ยวกับการสร้างทางสาย Lanchow-Urumchi-Alma Ata

๖. รัสเซียให้เงินกู้แก่จีนคอมมิวนิสต์อีก ๕๒๐ ล้านดอลลาร์

๗. รัสเซียจะช่วยจีนคอมมิวนิสต์สร้างโรงงาน ๑๕ แห่งและจะช่วยเหลือ

อุปกรณ์สำหรับโรงงาน ๑๔๑ แห่ง

สำหรับแถลงการณ์ร่วมระหว่างรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์กับรัสเซีย มีสาระสำคัญ
ว่า นอกจากจะเน้นถึงความร่วมมือระหว่างจีนคอมมิวนิสต์กับรัสเซียแล้ว แถลงการณ์
นั้น ยังได้แสดงถึงผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างจีนคอมมิวนิสต์กับรัสเซียที่มีต่อ
สถานะการณ์ของโลกปัจจุบันในขณะนั้น โลกทั้งรัสเซียและจีนคอมมิวนิสต์ยืนยันว่า
ทั้งสองประเทศจะพยายามรักษาความสงบของโลก และจะปรึกษาหารือกันในเรื่องผลประโยชน์
ของชนโลกที่เกี่ยวข้องกับสถานะการณ์ของโลก ทั้งจีนคอมมิวนิสต์กับรัสเซีย

๗. คูภาพผนวก ๔

๘. คูภาพผนวก ๖

เห็นด้วยกับการแก้ปัญหาหุคยั้งในสงครามอินโดจีน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์อันถูกต้อง
 ของประเทศเหล่านั้น และทั้งจีนคอมมิวนิสต์และรัสเซียยังเห็นด้วยว่า ประเทศมหาอำ
 นาจมีส่วนในการรักษาสันติภาพของโลกตามกฎบัตรของสหประชาชาติ (จีนคอมมิวนิสต์
 ใต้เข้าร่วมประชุมเจนีวาเกี่ยวกับการหุคยั้งในสงครามอินโดจีน) แถลงการณ์ร่วมนั้น
 ปรณามอเมริกาว่า ใคแสดงออกอย่างไร เหตุผลในการไม่ยอมรับจีนคอมมิวนิสต์เป็น
 สมาชิกของสหประชาชาติ และในขณะเดียวกันยังพยายามที่จะครอบครองไต้หวัน
 ใคความช่วยเหลือทางการเงินแก่เจียงไคเช็ค ซึ่งเป็นการทำลาย
 ความสงบสุขทางตะวันออกไกลและทั้งเป็นการสร้างความตึงเครียดอีกด้วย แถลงการณ์
 กล่าวในตอนสุดท้ายว่า จีนคอมมิวนิสต์และรัสเซีย ไม่เห็นควยการแบ่งแยกเกาหลี
 ออกเป็นสองส่วน และปรณามองค์การ สปอ.ว่า เป็นการตกลงทางทหาร เพื่อความ
 เอเซียตะวันออกเฉียงใต้

ส่วนแถลงการณ์และข้อตกลงอื่นๆที่รัสเซียใคทำกับจีนคอมมิวนิสต์นั้น มีดังนี้.

๑. การถอนทหารออกจาก ฮอร์ท อาร์ เซอร์ ซึ่งตามสัญญา เภาะจะกระทำ
 ภายในปี ๑๙๕๖ แต่สัญญาใหม่จะถอนออกไปในปี ๑๙๕๕
๒. บริษัทต่างๆที่รัสเซียมีหุ้นอยู่ควยนั้น รัสเซียโอนใคเงินแคงหมคในลักษณะ
 ใคเปล่า เพื่อช่วย เหลือจีนคอมมิวนิสต์ในขณะ ที่กำลังพัฒนาประเทศ
๓. ในข้อตกลงเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางวิทยาศาสตร์และ เทคนิคนั้น
 รัสเซียจะใคเอกสารทางวิชาการและ ข้อมูลต่างๆทาง เทคนิค พร้อมทั้งจะส่งผู้เชี่ยวชาญ
 มาช่วย เหลือ และใคเอกสารเหล่านั้นจะ เป็นการใคเปล่า เว้นแต่ใค กรณีที่ใคองการ
 สำเนาเพิ่มเติม
๔. ข้อตกลงเกี่ยวกับการสร้างทางรถไฟสาย Lanchow-Urumchi-Alta Ata
 นั้น แต่ละฝ่ายจะสร้างในเขตของตน แต่รัสเซียจะถองช่วยเหลือจีนคอมมิวนิสต์ใน
 ด้านเทคนิค และจะต่อทางรถไฟสาย จีนิง (Chining) ถึง อูลันบาเตอร์
 (Ulan Bator) ผ่านมองโกเลีย เพื่อจะใคให้จีนคอมมิวนิสต์และรัสเซีย
 สามารถติดต่อกันได้ โดยผ่านทางมองโกเลีย

เราจะเห็นว่า การที่จีนคอมมิวนิสต์กับรัสเซียมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกันนั้น ก็เพราะทั้งจีนคอมมิวนิสต์และรัสเซียก็ต่างมีอุดมการณ์หรือผลประโยชน์ร่วมกัน กล่าวคือ ทั้งจีนคอมมิวนิสต์และรัสเซียต่างเป็นประเทศสังคมนิยมทั้งคู่ และต่างเห็นด้วยว่า ทรราชโศกที่จักรวรรดิกันยายนังอยู่ ทรราชนั้นสงคราม เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างประเทศที่มีระบบสังคมไม่เหมือนกัน เป็นสิ่งที่เป็นไปได้

การที่จีนคอมมิวนิสต์และรัสเซียมีผลประโยชน์ร่วมกันเช่นนี้ มาตราการของ จีนคอมมิวนิสต์และรัสเซียจึงแสดงออกมาในรูป เตรียมพร้อมที่จะทำสงคราม สร้าง สถานะการณ์ และ เป็นปฏิปักษ์กับฝ่ายตะวันตก ซึ่งเราจะเห็นว่า ในขณะนั้น เกิด สงครามเกาหลี (๑๙๕๐ - ๑๙๕๓) สักอินโกจีน (๑๙๔๖ - ๑๙๕๔) สถานะการณ์ใน ของแคบไตหวัน หมายกักขังอยู่เหียงควยการกอกวนของฝ่ายคอมมิวนิสต์ การปิดล้อม เบอร์ลิน รวมทั้งสถานะการณ์ในทางตะวันออกกลาง สิ่งเหล่านี้เป็นวิกฤติการณ์ที่จะนำไปสู่สงครามได้ทุกโอกาส

นอกจากนั้น ในปี ๑๙๕๒ รัสเซียยังได้ทำการซ้อมรบครั้งใหญ่กับกลุ่มประเทศ บริวารตะวันออก โดยใช้กำลังทหารถึงสามแสนคน ซึ่งเป็นการแสดงถึงการเตรียม พร้อมที่จะทำสงคราม เป็นการคุกคามต่อฝ่ายตะวันตก

ภายหลังที่สตาลินตายในปี ๑๙๕๓ มาเลนคอฟ ผู้นำคนใหม่ของรัสเซียก็ได้ ทำเนียบนโยบายเช่นเดียวกับสตาลิน และ เป็นการแสดงว่า สงครามโลกครั้งที่ ๓ ใกล้เข้ามาทุกที เพราะมาเลนคอฟ เคยกล่าวไว้ว่า "ประวัติศาสตร์ได้สอนอะไร ไว้ให้แก่เราบ้าง สงครามโลกครั้งที่ ๑ ประเทศรัสเซียได้กลายเป็นประเทศสังคมนิยม สงครามโลกครั้งที่ ๒ กลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกและประเทศจีน ได้ร่วมเข้ามาในระบบนี้ และสงครามโลกครั้งที่สาม เท่านั้นจะเป็นสุสานของนายคุณ"^{๑๐}

อย่างไรก็ตาม ในหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เราจะเห็นว่า การที่ประเทศใดประเทศหนึ่งมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกันนั้น เป็นเพราะผลประโยชน์ร่วมกัน ยังเป็นที่ต้องการของทั้งสองฝ่ายอยู่ แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า การขัดแย้งกันระหว่าง ผลประโยชน์ของชาตินั้นจะไม่มี ความจริงแล้ว การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของชาติ

๑๐. หลี่ซังเจิง, เจิงคำลุย, ประวัติศาสตร์สากล, ภาษาจีน, ไต้หวัน, ๑๙๖๐,

ยังคงอยู่ เช่นไทยกับสหรัฐฯ การที่เรามีความสัมพันธ์กันอย่างนั้น ก็เพราะเรามีอุดมการณ์และผลประโยชน์ร่วมกัน คือการป้องกันลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่ไม่ได้หมายความว่า ไทยกับสหรัฐฯ จะไม่มีการขัดแย้งกัน การที่สหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือแก่กัมพูชา ก็คือการขายข้าวให้แก่อินโดจีนก็ คือ เหล่านี้ล้วน เป็นสิ่งที่ขัดกันกับผลประโยชน์ของ ทั้งสิ้น แต่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ก็ยังคงก็อยู่เสมอมา เพราะผลประโยชน์ร่วมกันยังเป็นที่ยึดถือของ ไทยและสหรัฐฯ

ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจีนคอมมิวนิสต์กับรัสเซีย ก็มีลักษณะ เช่นเดียวกัน ที่โลกกล่าวมาแล้วข้างต้น หมายความว่าจีนคอมมิวนิสต์จะมีผลประโยชน์ขัดกับรัสเซียเรียบร้อยแล้ว เช่น การแข่งขันอิทธิพลในมองโกเลีย นอก การขัดแย้งกันในเรื่องพรมแดน ปัญหาความช่วยเหลือ ฯลฯ แต่ก็ไม่ได้แสดงออกมาให้เห็นเด่นชัด เพราะผลประโยชน์ขัดแย้งกันดังกล่าว นั้น ไม่สามารถที่จะทำให้จีนคอมมิวนิสต์แตกแยกกันได้เลย เพราะทั้งฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ร่วมกันอยู่มาก แต่ในการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซีย ครั้งที่ ๒๐ ในปี ๑๙๕๖ นั้น คุรุสชอฟ นอกจากจะโจมตีสตาลินแล้ว ยังเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของรัสเซีย ซึ่งในการนี้ จีนคอมมิวนิสต์ไม่เห็นด้วย

นี่เองคือสาเหตุที่ทำให้ผลประโยชน์ร่วมกันแตกสลาย